

PUUMALAN KESKUSTAN YLEISSUUNNITELMALUONNOS SUUNNITELMASELOSTUS JA TOIMENPIDEOHJELMA

2.12.2014

ALUE	TILANNE TARKASTELUHEIKKÄ (SYKSY 2014)	TOIMENPIDE-EHDOTUS
1. MATKAHUOLLON PÄÄTY JA KELLOTAPULI		
Vaahtera	Kellotapulin vieressä kasvaa kookas ja leveälätvuksinen vaahtera.	Vaahtera otetaan esille lähelle runkoa asetettavalla valaisimella. Komea, valaistu puu vie huomiota itseensä ja toimii positiivisena katseenvangitsijana sisäänkäynnissä taajaman keskustaan.
Rinne	Keskustien varressa sijaitsee yksikerroksinen 1960-luvun tasakattoinen liikerakennus, jonka pääty näkyy ankeana keskustaan tulojolle. Rakennus sijaitsee vastapäätä kirkkoa. Rakennuksen päädyn edessä on jyrkkä rinne, joka kasvaa niittyä ja koivun taimia.	Rinteeseen tehdään moreenitäyttö ja istutetaan havupuita viemään huomiota pois rakennuksen päädyistä ja vastapariksi hautausmaan pihdoille, esimerkiksi eri kokoisten mäntyjen ryhmä.
Hopeasalavat	Matkahuollon pihan alapuolella kasvaa rivi kookkaita hopeasalavia.	Salavat otetaan valaisemalla esille.
2. KUNNANTALON EDUSTA JA YLÄTORI		
Kunnantalon edusta	Kunnantalo sijaitsee katuja ja toria huomattavasti alempana. Rakennus on 2-kerroksinen (+iv) ja sijaitsee torin päätteessä. Kunnantalo on valmistunut v. 1970. Rakennus rajaa tilaa lyhyillä u-sakaroillaan. Rakennuksen edusta on kivetty aukio, jolta kulkee leveät portaat ylös jalkakäytävälle. Jalkakäytävä on erotettu aukiosta portaiden lisäksi betonisin tukimuurein, joihin on liitetty matalia istutuksia. Aukion toisessa päässä sijaitsee kaksi vanhaa tykkiä, lipputangot ja ilmoitustaulu. Kunnantalon pääsee portaiden lisäksi rampia pitkin. Kaikki portaat on betonirakenteisia ja niillä on niukasti käsijohteita. Aukiolla on betonireunakivin rajattu alue, jolla on muistokivi ja -laatta sotaveteraaneille sekä istutuksia. Vanhoista valokuvista päätellen aukiolta katualueelle johtavat leveät portaat on puhkottu myöhemmin tukimuriin.	Kunnantalon edusta liitetään entistä paremmin visuaalisesti ja toiminnallisesti ylätoriin. Kunnanaukio otetaan osaksi Ylätorin ja Keskustien muodostamaa julkista kaupunkitilaa. Aukiosta, torista ja niiden välisestä katualueesta rakennetaan yhtenäinen alue kiveyksen, valaistuksen, kalustuksen ja istutusten avulla. Nykyiset aukion ja katualueen väliset tukimuurit, portaat ja istutukset korvataan uusilla. Tasot yhdistetään toisiinsa portaiden ja esteettömien reittien avulla. Osa portaiden alueista on talvikunnossapidettävissä, ne merkitään kaitein. Myös lämmitystä voidaan haluttaessa käyttää. Olevat muistomerkit säilytetään ja ne tuodaan esille mm. valaistuksen avulla.
Ylätori	Tori sijaitsee suoraan kunnantalon aukion jatkeena kadun toisella puolella. Tori on voimakkaasti kalteva ja sitä reunustavat koristepuut, pensasistutukset ja 2-kerroksiset liikerakennukset 1980- ja 90-luvuilta. Torin pohjoispäässä sijaitsee muuntamorakennus ja sen takana kirjasto. Torin käyttö pysäköintiin on tarpeellinen. Etenkin kesäisin pysäköintialue on täynnä. Tori on kivetty betonikivillä. Liikerakennuksiin pääsy kaltevalta torilta on mahdollistettu tukimuurien, arkadien ja portaiden kautta. Torilla on runsaasti liikennemerkkejä, opastaulu, jäte- ja hiekotusastioita ja pylväsvalaisimet. Valaisimet eivät sijaitse torin reunoissa, mikä vaikeuttaa pysäköintiä mutta vahvistaa tunnelmaa. Valaisimet tuovat paikkaan persoonallisuutta ja luovat tilaa.	Muutokset kuten kunnantalon edustalla. Liikerakennusten edustat, tukimuurit ja portaat kohennetaan siten, että niistä muodostuu osa kaupunkikuvaan sopivaa kadunkalustusta. Puusto poistetaan ja korvataan köynnöspyloneilla. Pysäköinti järjestetään uudelleen normit täyttäväksi.
Keskustie, katualue	Keskustie on keskustan lävitse kulkeva pääväylä. Katualue on kivetty viereisen torialueen tapan torin kohdalla ja lievästi korotettu muusta ajoväylästä. Jo nyt alue toimii hitaan liikenteen väylänä, jossa kadun ylittäminen on mahdollista.	Liitetään yhtenäisen kiveyksen, valaistuksen ja kadunkalusteiden avulla Kunnantoriin ja Ylätoriin. Shared spce, auto ja kevyliikenne, kulkee sekoittuneesti.
Kiveykset	Tori on kivetty harmaalla unikivellä, jota jakaa punainen neliolaatta harvana ristikkona. Vinopysäköinti on maalattu kiveyksen päälle ristiriitaisen suuntaisena kiveykselle. Betonikiveys on jatkettu kadulle ajoväylälle ja kunnantalon puolen jalkakäytävälle yhdistämään kunnantalon edustaa ja toria toisiinsa. Yhdistäminen ei kuitenkaan visuaalisesti onnistu. Harmaa betonikivi rinnastuu värinsä takia asfalttiin, ajokaista on toria ja jalkakäytävää alempana ja suojatieksi korotettu torin jatke on lähes huomaamattomasti korotettu ajotiestä. Kunnantalon edustalla on rakennuksen keltaiseen tiilijulkisivuun sovitettu kellanharmaa betonilaatoitus, jota jakaa harmaan kiven ristikko.	Koko alueelle asennetaan uusi kiveys, joka ulotetaan yhtenäisenä tilaa rajaavien rakennusten julkisivuihin asti. Kiveys toteutetaan siten, että siihen pystytään merkitsemään pysäköintialueet ilman maalauksia. Kiveys levittäytyy yhtenäisenä mattona koko alueella, esim. vapaasti ladottu isonoppakivi, sekaväri.
Tukimuurit ja portaat	Osa tukimureista ja portaista sijaitsee liikerakennusten tonteilla. Kaikki tukimuurit ja portaat ovat betonirakenteisia.	Kunnantalon aukion ja katualueen väliin rakennetaan uudet, yhtenäiset portaat. Ylätorille rakennetaan uudet tukimuurit ja niihin liittyvät portaat tarpeen mukaan mahdollistamaan kulkua liiketiloihin, materiaalina luonnonkivi. Torin pohjoissivun tukimuriin liitetään pitkä, yhtenäinen penkki.
Istutukset	Toria reunustavien pihlajien rungot ovat jäkälän peitossa. Lähimpänä katuja on luutamaisiksi kasvanneet vaahterat. Puiden kasvualusta on niukka ja rajattu betonilla. Torin istutusalueet sijaitsevat osin maanvaraisesti, osin betonikaukaloissa. Istutusalueet ovat kapeat ja kasvualustat vähäiset. Betonikaukaloilla on kesäkuukastutuksia. Kunnantalon aukiolla on epäkeskeisesti sijaitseva istutusalue, jolla kasvaa tuijia (osin ruskettuneet), matalakasvuisia pensaita ja perennoja. Kunnantalon terassoinneissa ja ylätoria kiertämässä on lehtipensasistutukset, jotka oli tarkasteluhetkellä leikattu alas. Pensasistutukset ovat heiniittyneet.	Vanhat istutukset poistetaan ja tehdään uudistettavaa aluetta tukevat istutukset riittävillä (kantavilla) kasvualustoilla. Uusissa istutuksissa otetaan huomioon alueen runsas käyttö kesällä ja toisaalta pitkä lehdetön aika. Uusiin valaisinyloneihin kasvatetaan köynnösistutukset, kunnanaukion pohjoispuolelle istutetaan/tuodaan vuosittain joulukuusi. Nurmipinnat korvataan maanpeitekasvillisuudella/matalilla pensailia.
Valaistus	Kunnantalon aukiolla ei ole valaistusta, mutta sen pohjoispäädyssä pysäköintialueelle kulkee puistovalaisimet. Kunnantalon vaakunallinen pääty on valaistu valonheittimellä ja aukiolla on muutama kohdevalaisin (sivusta tulevissa portaisissa ja keskellä sijaitsevalla istutusalueella). Torilla ja kadun varrella on persoonalliset, kaarevat, punaruskeat pylväsvalaisimet. Torin eteläidäällä sijaitsevan liikerakennuksen vierellä on lisäksi puistovalaisimet (eri malli kuin kunnantalolla).	Kunnantori-Ylätori yhdistävä elementti on vaijeireissa roikkuvien valaisinten muodostama "katto". Vaijerit kiinnitetään köynnöspyloneihin. Vaijereihin voi kiinnittää tapahtuma-aikana lippuja, viirejä, jouluväläistuksen tai muuta sopivaa rekvisiittaa. Ylätorin ja kunnantalon edustan muodostamalle aukiolle tehdään yhtenäinen valaistussuunnitelma. Paikalle rakennetaan tilaa luomaan teräsrakenteiset pylonit, joihin kiinnitetään vaijerit ja roikkuvat valaisimet. Samaan järjestelmään integroidaan mm jouluväläistus. Pyloneihin ja vaijereihin voidaan kiinnittää myös tapahtumiin liittyviä lippuja, kankaita yms. rekvisiittaa.

ALUE	TILANNE TARKASTELUHETKELLÄ (SYKSY 2014)	TOIMENPIDE-EHDOTUS
Toiminta	Toria käytetään lähinnä pysäköintialueena lisäksi siellä on osittaista torimyyntiä myynnin sijaitessa kesäisin lähinnä Satamatorilla. Kunnantalon aukio on lähes käyttämätön. Kunnantalolla toimii myös mm. matkailuinfo ja kansalaisopisto. Markkinat levittäytyvät neljä kertaa vuodessa koko alueelle ja Keskuskatu katkaistaan niiden ajaksi.	Ylätorin tapahtumien annetaan laajentua kunnantalon edustan aukiolle. Ylätorin pysäköinti suunnitellaan uudelleen. Iltatori kesäisin (tai satamatorilla) teemaviikot/-päivät: ohjelmaa. Tähön lisää tekstiä kunnasta/kuntalaisilta.
Poikkiraitti	Satamatieltä Poiju-ravintolan pohjoispuolelta kulkee polku ja puurakenteiset portaat kunnantalon vierestä keskustaan ja ylätorille. Reitti on nykyisellään huomaamaton. Kevyenliikenteen reitti jatkuu ylätorilta kirjastolle.	Puumalansalmesta kuntakeskukseen ja edelleen taajaman itäosaan vievä kevyenliikenteen reitti kunnostetaan/rakennetaan uudeksi julkiseksi reitiksi, joka yhdistää rantaa ja keskustaa sekä niiden eri toimintoja toisiinsa. Ylätorilta avataan näkymä järvelle. Poikkiraitti yhdistää kirjaston julkiseen kuntakeskukseen ja avaa uuden kevyenliikenteen yhteyden Lietvedentielle. Reitin esteettömyys tutkitaan ja portaat poistetaan mahdollisuuksien mukaan.
3. SATAMATORI		
Punainen kuuri	Olemassa oleva venevaja.	Punaisen kuurin eteläpäätyyn rakennetaan terassi kesäkahvilaa varten.
Satamatori	Torimyynti sirtyy ylätorilta Satamatorille kesäkuukausina. Satamatori on kesäisin vilkkaassa käytössä. Torin laiturin pysähtyvät vesibussit. Tori on kivetty betonikivillä. Tori kaipaa rajausta mantereen puolelle.	Torialue ulotetaan kiveyksellä katualueelle koko Satamatien leveydeltä siten, että syntyy "shared space" eli jaettu katutila Satamatien alkuun. Tavoitteena on, että autoliikenne kunnioittaa jalankulkijoita. Toria rajataan tilana kevytrakenteisilla tilapäisillä kojuilla katualueesta. Näkymät säilytetään avoimina ja pitkinä.
Ravintola Satama	Uusi rantaravintola, jolla 60 paikan kattoterassi ja laaja terassialue toritasossa.	Ravintolan terassit ja alueen kausikäyttö suunnitellaan siten, että ne toimivat koko alueen julkisen tilan jatkeena.
Pysäköintialueen ja rannan välinen alue	Ravintolan terassin ja kaarevien portaiden välissä oleva alue on sekava: jäätelökioskin ympärillä on useita eri pintamateriaaleja ja pieni aitaus kioskin omalle terassille. Istutukset eivät jäsenöidy ja neljä irrallista tujaa niityllä on outoja.	Paikalle suunnitellaan rantapuistikko, joka tuo kasvillisuuden avulla vihreän saarekkeen laajan pysäköintikentän ja rannan välille. Puustona käytetään matalia keväisin kukkivia lajeja, lisäksi maanpeiteperennoja ja maanpeitepensaita sekä heiniä. Portaat säilytetään osana puiston rakennetta.
Kadunkalusteet	Eivät ole yhtenäisiä tai persoonallisia.	Alueen kadunkalusteet uudistetaan yhtenäiseksi.
Puhujannurkka	On ilmennyt tarve paikalle, jossa puhutaan, järjestetään pieniä konserteja ja otetaan valokuvia.	Muutetaan laituria siten, että kulmaan muodostetaan neliön muotoinen laiturin osa, joka on pari porrasta alempana kuin Satamatori. Portaat toimivat istuskelualueena ja neliön kulmassa on luonnonkivi, joka toimii puhujannurkkana. Matala laiturii mahdollistaa rantaantumisen kanootilla ja soutuveneellä.

ALUE	TILANNE TARKASTELUHETKELLÄ (SYKSY 2014)	TOIMENPIDE-EHDOTUS
4. NORPPAPUISTO JA VIERASVENESATAMA		
Järvikylpylä		Olevaan aallonmurtajaan tukeutuen rakennetaan uusi järvikylpylä: 25m uimaradat, huppymatkat, kahvila, auringonottokannet ja avanto-uinti. Hyödynnetään vierasvenesataman ja uimapaikan palveluita, mm. pukutiloja ja saunaa.
Leikkipaikka	Sorapäälysteisellä leikkipaikalla on pienten lasten perusleikkivälineet. Turva-alustat eivät ole ainakaan kaikilta osin kunnossa eikä leikkialuetta tulisi lainkaan käyttää ennen kunnostamista. Aluetta reunustaa harva vaakalauta-aita. Leikkipuisto on nuhjuisen oloinen.	Tehdään leikkipaikasta turvallinen, nykyaikainen ja houkutteleva monenikäisille lapsille persoonallisilla leikkivälineillä, kalusteilla ja raikkaalla otteella. Suurikokoiset puut valaistaan, pensaikko poistetaan.
Veneiden talvisäilytys ja pysäköinti	Alueella on veneiden talvisäilytyspaikka, jota käytetään kesällä pysäköintiin. Alueen rajat tällä hetkellä epäselvät.	Rantaan tulevan tien liittymän paikka muutetaan ja veneiden talvisäilytysaluetta siirretään hieman. Alue rajataan selkeästi. Istutetaan uusi puurivistö alueen hotellin puoleiseen reunaan.
Tammet	Ranta-alueella kasvaa komeita tammia.	Tammia otetaan esille ja ne valaistaan.
Jäteastiat	Leikkipaikan järven puolella on vierasveneilijöitä palvelevia jätteistöjä osin omassa aitauksessa, osin aitauksen ulkopuolella. Jäteastioiden vieressä on uusi ilmoitustaulu.	Vierassataman jätehuolto siirretään palvelurakennuksen yhteyteen. Opastus keskitetään sekä yhdenmukaistetaan koko rantavyöhykkeelle.
Norppapuisto	Puistossa on monenlaisia materiaaleja, kasvillisuutta, kalusteita ja valaisimia. Puiston liittyminen hotellialueeseen ja sillan alle on paikoitellen epäselvä.	Puisto yhdistetään kokonaisuudeksi, jonka yhtenä osana on leikkipuisto. Kasvillisuusalueita, reittejä ja toiminnallisia alueita selkeytetään. Kalustus totutetaan yhtenäisenä.
MUUT ALUEET		
Sininen kuuri	Olemassa oleva venevaja.	Ei toimenpiteitä.
Huoltoasema NestePiste ja Ravintola Poiju	Huoltoasema ja veneiden tankkaus. Rantatien eri puolella sijaitsevat huoltoasema ja ravintolarakennus muodostavat portin.	Alue valaistaan ja istutetaan suurikokoiset puut molemmin puolin tietä.
Luotsiasema	Luotsiaseman eteläpuolella sijaitsevalla alueella on rannassa katoksellinen kirkkovene, matonpesupaikka, WC ja kotilaiturit. Matonpesupaikka sijaitsee kirkkoveneen vieressä: pesupaikat veneen edessä ja kuivauspaikat veneen päädystä. Punainen WC-mökki sijaitsee keskellä aluetta kahden koivun alla. Kotisatamat Sylvi ja Elsa. Laiturit ovat hyväkuntoiset ja saaneet äskettäin Puumalan historiaan viittaavien nimiensä kautta uutta identiteettiä. Alueen liikennemuodot ovat sekoittuneet.	Rantavyöhykkeen rytmitystä avoimien ja sulkeutuneiden maisematilojen sarjana vahvistetaan. Veneiden ja alusten talvisäilytysalueet, pysäköintialueet ja huoltopihat selkeytetään. Tutkitaan, löytyykö kirkkoveneelle edustavampi paikka kuin sen nykyinen sijainti matonpesupaikan keskellä.
Salosen talo	Puurakenteinen omakotitalo 1800-luvulta. Viehättävä rakennus, jolla erillinen saunarakennus ja vihreä puutarha. Kiinteistö on yksityisessä omistuksessa.	Hoidettuna pihapiirinä ja ympärivuotisesti asuttuna rakennus lisää alueen sosiaalista kontrollia ja turvallisuutta. Kevytiliikenne kulkee tontin kohdalla tiellä. Ajonopeuksia tulee hidastaa esimerkiksi korotetulla tien osalla tai kaventamalla ajotie yksisuuntaiseksi tontin kohdalla.
YHTEISTÄ KOKO SUUNNITTELUALUEELLE		
Kevyenliikenteen reitit	Puuttuvat monin paikoin. Satamatie on erityisesti kesäisin ongelmallinen, kun jalankulkijoita ei ole erotettu autoliikenteestä. Rannalta keskustaan on olemassa kulkureittejä, jotka eivät löydy helposti. Keskustien varrella on jalkakäytävä molemmin puolin katua.	Ratkaistaan keynliikenteen kysymyksiä usealla eri tavalla. Rakennetaan puuttuvat jalankulkureitit, toteutetaan shared space mm. Satamatielle ja satama-alueelle, tehdään toimenpiteitä ajoneuvojen nopeuksien hillitsemiseksi, käytetään tilapäisiä ratkaisuja ja muutetaan teitä kävelyalueiksi mm. kesäaikana jne. Vähennetään turhia liittymiä ja tutkitaan pysäköintijärjestelyt koko kunnan taajaman alueella. Matkailijoita ohjataan taajaman reunoille sijaitseville pysäköinti / veneiden talvisäilytysalueille.
Kalusteet	Eivät ole yhtenäisiä tai persoonallisia. Ranta-alueilla on ainakin neljää eri penkkimallia.	Suunnitellaan taajamaan oma kadunkalustemallisto. Yhtenäinen malli luo imagoa ja yhdistää alueita toisiinsa.
Valaistus	Keskustan pylväsvalaisin Keskustielle ja ylätorilla on persoonallinen, valaisimia on useita malleja.	Laaditaan taajamaan valaistus suunnitelma, jossa otetaan huomioon turvallinen valaistus, kohdevalaistus, juhla- ja tunnelmavalistus ja myös pimeys. Valaisimet ovat osa kadunkalusteiden sarjaa.
Kasvillisuus	Puumalan taajaman niemi on hyvä kasvupaikka. Puista kasvaa kookkaita ja leveälatvuksisia, jos kasvualustaa on riittävästi. Ranta-alueen puusto lienee itsekylläytyneistä taimista kasvanutta lehtipuustoa. Norppapuistossa on komeita tammia. Kirkon lähellä ja hautausmaalla kasvaa runsaasti havupuita kuten pihtoja ja kuusia. Saapumistien varteen istutetut lehmusrivit ovat hyvässä kasvussa. Vanhoista valokuvista näkee, että mm. Keskustien varrella on ollut nykyistä enemmän katupuita.	Taajamaan olisi hyvä laatia koko keskustan ja ranta-alueen yleisiä alueita koskeva kasvillisuus suunnitelma, jossa otetaan huomioon näkymät järvelle, kasvillisuuden monipuolisuus ja ikärakenne.
IDEOITA		
		sataman kulttuuripolku / kuntakeskuksen kulttuuripolku
		opastus yhtenäiseksi
		vain yksi info-paikka, joka miehitetty
		pienempiä karttoja kulttuuripolun varrella